

Kada se javila ideja da posjetimo Iran, moram priznati da se na trenutak pobunila emancipirana Europejka u meni, koja nije mogla zamisliti da ude u zemlju u kojoj je tjeraju da nosi maramu i potpuno pokriva ruke i noge. Ali onda je prevladao razum koji je rekao: "Ako je prihvatljivo da pripadnika afričkog plemena koji cijeli život hoda gol, odijevamo od glave do pete kada stigne u Zagreb jer je tu takav običaj, tada je prihvatljivo da ja navučem maramu na glavu i pokrijem ruke i noge jer je tamo takav običaj"

Iran oduševljava osmijehom

TEKST: VERICA GEMIĆ
FOTO: MARIJAN GEMIĆ

Pokazalo se da je izaći iz Armenije teže nego ući u nju. Osim standardnih carinskih formalnosti moramo skinuti apsolutno svu prtljagu koju nosimo, uključujući i malenu torbicu koju nosim oko pasa, kako bi sve prošlo kroz detektor koji daje jasnu, trodimenzionalnu sliku u boji i koji je nanjušio dvije male boce armenškog konjaka koje nosimo na poklon nekim dragim ljudima u Hrvatskoj. Objašnjavaju nam da se u Iran ne smije nositi alkohol i da bi bilo najbolje da to ostavimo kod njih. Zaključujemo da ćemo riskirati, i flaše ostaju u koferu. Ubrzo dolazimo do iranske granice, gdje kacigu zamjenjujem maramom i ne mogu reći da Europejka u meni

nema tremu. Formalnosti oko putovnica traju kratko, ali problem nastaje s motorom. Pitaju nas za nekakve papire koje mi nemamo, pa nam objašnjavaju da će procedura trajati neko vrijeme. S obzirom da su mi nakon udaranja pečata u putovnicu pokazali prema izlazu iz zgrade, ja čekam na žarkom suncu, a vlasnik motora čeka završetak procedure u klimatiziranom prostoru. Ne usudujem se ući, da eventualno ne prekršim kakve običaje o mjestu žene na carini dok njezin gospodar rješava pametne stvari. Ugladavši me kako se pečem na žarkom suncu na 42 stupnja, carinski službenik me ljubazno poziva da uđem i nudi me čajem. "Glupačo", pomislih "činilo ti se da si riješila sve oko predrasuda, a gle sad. Mislila si da si zbog marama na glavi i dugih rukava automatski i niže

biće koje ne smije sjediti u ugodnom prostoru s muškarcima." Procedura s papirologijom za motor trajala je oko 1 sat, a sve zbog toga što nismo imali tzv. Cargo (Carnet de passage). Nikada nam nije trebao, pa nismo znali da bi nam mogao trebati kod ulaska u Iran. Točnije rečeno, nismo imali pojma da takvo što postoji. Kasnije smo saznali da to nešto nije nimalo jeftino i da kod nas navodno treba imati polog od 10.000 kn da bi se dobilo. Iranci su nam glatko mogli reći da bez toga ne možemo ući u Iran, ali ljudi su se potrudili da nađu način kako formalno uvesti motor koji ćemo na izlasku iz Irana formalno izvesti. Cijela papirologija koju su radili špediteri rezulturala je imponantnom količinom papira, a koštala nas je 100 eura. Sasvim nehotice riješili smo problem kako dobiti Cargo za malo para. A što se tiče pregleda ili pretresa prtljage u potrazi za nedozvoljenim stvarima, tome ni traga.

I tako udosmo u Iran, za kojeg nam je većina govorila da ga zaobidemo zbog raznih opasnosti koje tamo vrebaju. Prolazimo između kamenih planina boje cimeta, tako sličnih kamenoj pustinji Atlas. Nakon toga nizina, za koju nikada ne bih rekla da na njoj nešto može rasti, jer izgleda vrlo suho i beživotno. No budući da se osim suhih, beživotnih dijelova tu nalaze i površine pokrivene raznim vrstama voća i povrća i polja žitarica, dolina je očito plodna. Termometar pokazuje 42 stupnja, a dojam topline pojačava i topao vjetar. Na sreću nema puno vlage u zraku, pa se toplina lakše podnosi. Ubrzo se ispred nas pojavljuju obrisi Tabriza. S 1.600.000 stanovnika Tabriz je četvr-

ti po veličini grad u Iranu. Ulazimo u grad nastojeći pronaći centar. Promet na gradskim ulicama vrlo je gust i za europske pojmove pomalo kaotičan. Budući da imamo iskustvo vožnje ulicama Marekeša i nekih drugih arapskih gradova, brzo se uklapamo u prometne navike i pravila na ulicama Tabriza. Promatram ljude oko nas, osobito žene. Uočavam, na primjer, da mnoge od njih voze automobile, neke i motore, iako je većina na motoru na suvozačkom mjestu sjedeći postrance. Uz put rečeno, nismo susreli motor veće kubikaže od 125 cc, jer u tome postoji limit. Što se stila odijevanja i pokrivenosti tiče, marama na glavama znatnog broja žena izgledaju samo kao modni dodatak, jer su uglavnom ovlaš nabačene i ne pokrivaju ni svu kosu. Mnoge nose uske hlače i tunike do bokova, koje svojim krajem baš i ne prikrijuju obline tijela. Postoje i one žene koje su odjevene tako da im se vidi samo lice i jedna im je ruka uvijek zaposlena držanjem dugog crnog plašta koji obavija cijelo tijelo, kao i one koji su svojim stilom odijevanja negdje u sredini između ova dva opisa. Pravila odijevanja očito nisu tako stroga kako smo mislili i u tome postoji mogućnost izbora.

Kada god zastanemo u nedoumici kuda krenuti, odmah nam pristupaju ljudi s osmijehom na licu i nude pomoć. Nije im teško prekinuti razgovor ili čak ostaviti posao koji rade i pokazati nam put. Nije to ona vrsta pomoći tako česta u arapskim zemljama, koja ima za cilj dobiti bakšiš. Teško je to opisati, a još teže shvatiti nama civiliziranim Europljanima, ali iz tih ljudi naprosto zrači dobrota, ljudskost i

vjernim putopiscima
DUNLOP[®]
poklanja par guma

Prvi koraci u Iranu

Iran - ceste više nego dobre

Ulice Tabriza - praznično jutro

Tabriz - Bazar

Tabriz - buđenje prometa

želja da pomognu drugom čovjeku. Tu osobinu nemaju samo neki od njih. To je jednostavno način njihovog ophođenja s drugima. I zadnji tračak treme od nepoznate iranske kulture u meni zauvijek nestaje. Putovali smo i boravili do sad u mnogim zemljama na tri različita kontinenta, ali nigdje se nismo osjećali tako ugodno i sigurno kao u Iranu. Imamo dojam da su sigurnost i dobrota svuda oko nas, da je njima naprosto ispunjen zrak. Kao što smo gotovo zaboravili neke okuse iz djetinjstva, ne mogu se oteti dojmu da mi, civilizirani Europljani, često zaboravljamo što bi trebale biti ljudske vrijednosti.

Uz pomoć iranskog motorista na iranskoj Hondi 125, koji nas vodi ulicama Trabiza kako bismo lakše pronašli hotel, smještamo se u hotelu Sina za 24 eura. Lunjamo ulicama grada i odlazimo na večeru u restoran s nacionalnom kuhinjom, gdje kompletnu večeru za nas dvoje plaćamo oko 50 kn. Iranska valuta je rial, a zamjenu eura u riale najlakše je obaviti na ulici, gdje ćete promjenu izvršiti po istom kursu kao i u banci.

Takva promjena vjerojatno nije legalna, ali nije ni nesigurna. Za 1 euro dobit ćete 14.000 riala. Nakon obilne večere odlučujemo nahraniti i Severinu, pa odlazimo na benzinsku pumpu, ispred koje je povećala kolona vozila koja čekaju na red. Nekoliko automobila ispred nas se razmakne kako bi nas propustili naprijed. Stojimo i dalje u redu, ne želeći se gurati, a iz jednog od automobila izlazi mlada djevojka i s neizostavnim osmjehom na licu nam objašnjava da možemo proći mimo reda, jer smo gosti, poželjevi nam pri tom dobrodošlicu u njenu zemlju. Ugodno smo iznenađeni takvim postupkom, a još veće iznenađenje predstavlja cijena benzina. Dok se kod nas cijena litre benzina približava broju 10, u Iranu ćete litru platiti 2 kn. Toliko smo plaćali i litru vode u dućanu.

Prepunu ugodnih dojmova odlazimo na spavanje. Jedini nedostatak Irana je taj, što barem u tom dijelu, ne radi roaming, pa se ne možemo koristiti mobitelom. Drugog jutra razmišljamo o tome da pošaljemo poruku na forum,

ali istodobno se javlja nedoumica i pitanje: "Hoćemo li ovdje moći koristiti internet?" Slušajući toliko o zatvorenosti Irana, opet se javlja predrasuda, koliko god to ne želimo. Prvog prolaznika upitamo za internet-cafe, a on ne da nema začuđenu facu, nego nam kaže da pričekamo na motoru, jer u blizini postoje dva internet-cafea, no s obzirom da nije siguran koji od njih radi ujutro, provjerit će to na brzinu i doći nam reći. Nismo uspjeli ni zaustiti da je dovoljno da nam samo pokaže gdje se nalaze, a da ćemo se mi dalje sami snaći, već je otišao trčeći korakom i ubrzo se vratio natrag, pokazujući nam prečicu kojom ćemo lakše stići do cilja. Ima li kraja njihovoj ljubaznosti i iskrenoj želji da pomognu? Kada smo u Zagrebu komunicirali sa službenicima Iranskog kulturnog centra i njihovog veleposlanstva naišli smo na neočekivanu dozu susretljivosti i ljubaznosti, no zaključili smo da je to njihov posao i da im je konačno i dužnost da što bolje promoviraju svoju zemlju. Ali ljudi s kojima sada komuniciramo nisu službenici veleposlanstva

i po našim civiliziranim europskim shvaćanjima, to im nije dužnost. To im sasvim sigurno nije posao, ali duboko u sebi svi ti divni ljudi osjećaju potrebu i dužnost da pomognu drugom čovjeku. To nije politički zadatak, jer vjerojatno niti jedan politički vođa ne može postići da jedan narod tako iskreno, neusiljeno i spremno pristupa strancu i nudi pomoć. To je način života koji je usaden u te ljude i zbog toga im se iskreno divimo. Budući da sam profesionalno vezana za odgoj, pitam se možemo li to postići u Hrvatskoj. Bojim se da je u našim društvenim odnosima i normama ta mogućnost izgubljena.

Nakon obavljenog posla u internet-cafeu posjećujemo Plavu džamiju, znameniti kulturno-povijesni spomenik Tabriza. Sagrađena je 1465. godine. Teško je oštećena u potresu 1779. godine, a 1973. je rekonstruirana. Pročelje džamije krase mozaik u kojem prevladavaju plave nijanse, po čemu je i dobila ime. Kupujemo suvenire i razglednice i vraćamo se u hotel kako bismo spremili stvari i krenuli prema Turskoj. Iskreno

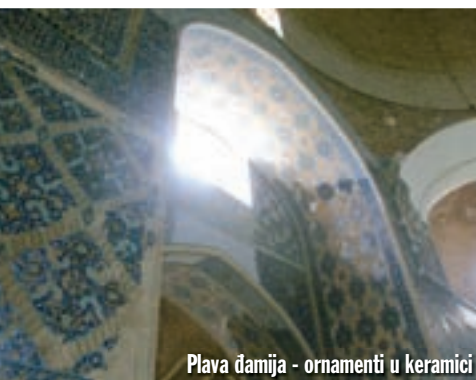
Večera

Tabriz - pred izlogom

Upoznavanja

Plava damija - ornamenti u keramici

Plava dzamija - arkade

Spomenik graditelju i umjetniku

žalimo što dulje nećemo ostati u Iranu, ali vrijeme nam je limitirano, a pred nama su još tisuće i tisuće kilometara povratka prema Hrvatskoj. Stigosmo, nažalost, do najjužnije točke našeg puta i počinje povratak, ali sasvim smo sigurni da ćemo ovu zemlju i njene divne ljude nastojati ponovno posjetiti. Koliko god to nekome nevjerojatno zvučalo, Iran nas je osvojio.

Prošlo je podne i pred nama su dvije mogućnosti: krenuti najkraćim putem prema graničnom prijelazu ili uz nešto više kilometara vidjeti jezero koje je stotinjak kilometara udaljeno od Tabriza. Budući da je na karti ucrtan most preko jezera koji skraćuje put, a i Armenke-Iranke iz Meghria u Armeniji predložile su posjet jezeru, krećemo u tom smjeru. Vozimo kroz plodnu dolinu koju zamjenjuje suhi i pusti predio u kojem se smjestilo jezero Urmia. Poprilično je vruće, temperatura se ne spušta ispod 42 stupnja i neprestano puše vrući vje-

tar. Iako sam sasvim dobro podnosila i do 46 stupnjeva u pustinjama Maroka, danas mi vrućina dosta teško pada, pa moramo stati kako bih se natankala većom količinom vode i podigla tlak koji je krenuo prema podrumu. Nakon kraćeg odmora i vraćanja u normalu krećemo dalje. Kada smo odlučili posjetiti jezero Urmia nismo ni slutili koliko je ono neobično i potpuno drugačije od svih jezera koje smo do sada vidjeli. To je, naime, slano jezero vrlo male dubine, čija je voda zasićena otopina soli, a obale su bijele, na suncu blještave slane plaže. Jezero se nalazi na 1.250 m nadmorske visine. Površina jezera iznosi 5.200 kvadratnih kilometara (šest i pol puta veće od Mrtvog mora), dugačko je 140, široko 155 kilometara, najveća dubina mu je 16 m i ima 102 otoka. Slana voda jezera je 21 % gušća od obične jezerske vode (trideset puta slanija od Jadrana), te zbog visokog saliniteta u njoj nema ribljih vrsta,

ali je najveće prirodno stanište Artemia kojima se hrane migracijske vrste ptica. U ljeti 2002. godine došlo je do "zamrzavanja" jezera, odnosno stvaranja kore od soli i masovnog pomora ptica. Veći dio jezera je nacionalni park pod zaštitom UNESCO-a. Na nekim dijelovima jezera ima i kupaća, koji ne moraju biti plivači, jer je potonuti u slanoj vodi jezera nemoguće. Jezerska voda ima ljekovita svojstva, posebno za reumatske bolesti. Silazimo na plažu od sniježno bijelih kristala soli. Umačem ruku u jezersku vodu, ali ju vrlo brzo povlačim natrag, jer osjećam jako pečenje oko zanoktice na prstu. Pitam se kako ovdašnji kupaći uspijevaju izdržati u toj slanoj vodi. Vozimo dalje uz jezero diveći se nesvakidašnjem krajoliku, a onda dolazimo do dijela ceste koji je sagrađen na nasipu preko jezera. Nakon nekog vremena, pred nama kolona vozila. Nije nam jasno što se događa, ali ubrzo shvatismo da cesta prestaje i

da svi ti ljudi čekaju na trajekt koji vozi do drugog dijela nasipa sa cestom. Na karti je očito ucrtana budućnost i ne preostaje nam ništa drugo nego da se pridružimo čekajućem društvu. S obzirom da je danas blagdan, mnogima je neradni dan, pa je izletnika više nego inače i gužva je veća. Polako obilazimo kolonu vozila tražeći mjesto gdje ćemo kupiti kartu za trajekt, ali kada to mjesto nadosmo, prodavač karata ne želi nam prodati kartu. Ne zato jer ne možemo na trajekt, nego zato što čovjek misli da je red da goste na motoru časte besplatnom vožnjom. Zahvaljujemo na gostoprimstvu i galantnosti i stajemo u hlad jednog od kontejnera čekajući na prvi trajekt. Odmah se oko nas stvori grupa ljudi različite dobi koji nam uz osmijeh žele dobrodošlicu i raspituju se odakle dolazimo. Sve je više djece koja znatiželjno gledaju Severinu, pa ih moja muška polovica stavlja jednog po jednog na motor, što je uvijek popraćeno

..... start your engine, don't miss

15. TWIN HORN BEACH PARTY

27.-30. 8. 2009. MONUMENTI-PULA - CROATIA

WELCOME BIKERS

live music with: THE STEP STONED

THE STEP STONED-Italy
LORD BISHOP ROCKS-USA
HEAT- Slovenia
BRANDALUSIA- Austria
HARD TIME, KULA
HAZZARD

the most famous bikers meeting ... Croatia
free entrance for bikers, free camping
 sexy show, mud wrestling, paint ball, stunt show...
www.twinhorn.hr
 info - ++385 95 901 9929 info@twinhorn.hr
 GRAD PULA, TZ GRADA PULE, BAVARIA PIVO, ROCK CAFE, SALI TRADE

twin horn mc
 Croatia

Tabriz - kontrasti

Plava džamija - ulaz u dvorište damije

Česma

slikanjem mobitelima njihovih roditelja. Među malim, simpatičnim znatiželjnicima je i jedna djevojčica koja se također našla na sjedalu motora i koja je bila posebno ponosna što je to mogla učiniti. Njezin otac, s očima punim suza nešto objašnjava svojem rođaku koji dobro govori engleski. Saznajemo da je čovjek ganut našim odnosom prema njihovoj djeci i da se zahvaljuje na ljubaznosti koju smo pokazali dozvolivši im slikanje na našem motoru. Iranci su duboko svjesni iskrivljene slike koju zapadni svijet ima o njima i može ih, eto, do suza ganuti normalna, ljudska gesta jednog Zapadnjaka.

Dok razgovaramo okruženi ljudima, prilaze mi pomalo sramežljivo tri mlade djevojke i kažu da bi željele razgovarati samnom. Osim što ih zanima odakle dolazim, interesira ih moj doživljaj Irana. Pričamo tako o iranskim divnim ljudima, o iranskim običajima i dijelovima Irana koje bi svakako treba-

lo posjetiti. Sve tri djevojke su upravo završile srednju školu i spremaju se na studij. Jedna od njih namjerava studirati biologiju, što znači da će mi postati kolegica. Od nje saznajem da u Iranu momentalno studira znatno više žena nego muškaraca. Saznajem i to da nisu zadovoljne položajem žene u društvu i da razmišljaju o tome da jednog dana odu iz Irana. Buduća biološičarka kaže da je bila u Kanadi i da misli da bi mogla živjeti tamo, ali joj se ne sviđa to što svi jure i majke imaju vrlo malo vremena za svoju djecu, a gotovo uopće nemaju vezu sa svojim roditeljima i rodbinom. Pita me da li mislim da je to iznimka ili pravilo u zapadnom svijetu. I dok tako važemo plusve i minuse zapadnog načina života, u glavama mladih, buntovno raspoloženih cura nedoumica o sreći na zapadu sve je veća. Konačni zaključak našeg malog ženskog kružaka bio je: "Trebalo ostati u svojoj zemlji i pokušati promijeniti ono što im smeta,

a čuvati ono što smatraju svojom prednošću i bogatstvom." U tome im zaista želim svu sreću. Pozdravljamo se kao stare prijateljice, jer je stigao trajekt i mi se ukrcavamo.

Trajekt je vrlo osebnog izgleda, jer je dio koji je uronjen u slanu vodu jezera u stvari veliki betonski blok. Nakon dvadesetak minuta stižemo na drugu stranu i krećemo dalje. Vozimo kroz kamenu pustinju koja prelazi u plodnu nizinu okruženu brežuljcima. Prolazimo kroz nekoliko manjih mjesta i navečer stižemo do iransko-turske granice. Odlučujemo da ostajemo u Iranu, jer je noćenje jeftinije, a osim toga Iranci su nas toliko oduševili da želimo još malo ostati u njihovom društvu. Spavamo u jednom od pograničnih hotela, a ljubazni domaćini smještaju Severinu u predvorje hotela, kako bi bila na sigurnom.

Ujutro prelazimo granicu. Špediterske formalnosti s formalnim izvozom motora stoje nas 60 eura. Procedura traje

znatno kraće nego kod ulaska i mi vrlo brzo izlazimo iz Irana. Otvaraju se visoka, teška klizna vrata i mi napuštamo Iran, s nadom da ćemo jednom ponovno doći. Na turskoj strani već poznata procedura. Carinici mi daju do znanja da sam na tlu Turske i da sada mogu skinuti maramu. Objlašavam im da poštujem sve religije i običaje i da mi se čini pristojnim da još uvijek ostavim maramu na glavi, jer me od iranskog tla dijeli tek nekoliko koraka i jedna rešetka. Dok čekamo pečate u tri faze, upoznajemo tri Iranca koje putuju u Tursku. Jedan od njih je učitelj kao i ja, pa časkamo o prosvjetarskoj problematiki. Carinske formalnosti su obavljene, oni sjedaju u auto, mi na motor i krećemo dalje. Nakon svega nekoliko stotina metara ispred nas naoružani vojnici i tenk čija je cijev okrenuta prema Iranu. Zaustavljaju auto s Irancima, oni izlaze iz auta, a tada slijedi grubi i ponižavajući pretres. Scena u meni budi gorčinu i

BIM

Draškovičeva 47, tel. 01 4613 504
Maksimirska 56, tel. 01 2321 440
www.bim-bike.hr

NOLAN, PONOSNI SPONZOR CASEYJA
STONEHA I MARCA MELANDRIJA

NOLAN

MORE THAN JUST A HELMET
100% MADE IN ITALY WWW.NOLAN.IT

N43 AIR - CLASSIC H.COM (1)

4 SEASONS

N43 AIR

1.464 KN

X-LITE X-701 Dolly No. 31

2.623 KN

Tabriz - trg gradskog poglavarstva

Iran, jezero Urmia - biblijski prizor

Tabriz - spomenici kojeg je teško ne zamijetiti

Jezero Urmia - usoljena hrid

Predah na +45 C

ljutnju. Pitam se čeka li ista procedura i nas. Nakon što su pretresli i prepipali Iranca, a nas propustili bez ikakve kontrole, ostaje osjećaj gorčine i razmišljanje o tome ima li potrebe, smisla i opravdanja da Turska odobrava takvo ponašanje svojih službenika prema građanima Irana. Uzrok takvog ponašanja vjerojatno je taj što je Turska članica NATO saveza, a sve ostalo se zna.

Vozimo prema mjestu i jezeru Van. Gole kamene planine ubrzo prelaze u planinski kraj sa sve više vegetacije. Jezero Van nalazi se na visini od 1.640 m, površina mu je 12.500 kvadratnih kilometara, a najveća dubina 450 m. Posebnost jezera je u tome što je njegova voda lužnata, pa pod prstima imate dojam da imate vodu sa sapunom. Jezerska voda bogata je natrijevim karbonatom, zbog kojeg se može koristiti kao voda za pranje bez dodatka deterdženta. Promatrajući njegove obale imamo dojam da smo na Jadranu. Toliko sličnosti s Jadranom nismo susreli niti na jednom moru, a još manje na nekom jezeru. Van je u tome iznimka. Sjedito na obali jezera i jede-

mo vrlo ukusne pastirve. Poslužuju nas dva klinca koji neodoljivo podsjećaju na Loleka i Boleka. Nakon ukusnog obroka krećemo dalje. Cilj je doći što bliže Mediteranu. U gradiću Tatuan stojimo na kratko kako bismo promijenili eure u turske lire. Kao što se u Iranu osjećalo prijateljstvo i ljudskost u zraku, tako se ovdje odjednom osjeća nešto sasvim drugo. Zaključujemo da su nas Iranci vjerojatno razmazili svojom velikom ljubaznošću, pa nam treba neko vrijeme da se naviknemo na ono što nam je prije bilo normalno. Vozimo dalje prema gradu Diyabakiru preko planinskog područja u kojem nas iznenađuje ponašanje djece uz cestu. Oni, naime, svi od prvog do zadnjeg, na zvuk motora uzimaju kamen i bacaju ga na nas. Na sreću ne uspijevaju nas pogoditi, ali njihovo ponašanje budi u nama mješavinu razočaranja, tuge i bijesa. "Zašto?" pitamo se "Što smo im skrivili?" Još veće čuđenje izaziva vojna kontrola na cesti, koja izgleda otprilike ovako: kraj ceste bunker osiguran vrećama s pijeskom, kraj bunkera tenkić, iz bunkera vire

neke cijevi, a na cesti par naoružanih vojnika, od kojih jedan ima plavu kapiću. S obzirom da su takve kontrole bile relativno učestale, čuđenje je s vremenom nestalo. Na nekoliko kontrolnih točaka pokušala sam od vojnika saznati zbog čega su tu i što se događa, ali odgovor je uvijek bio samo kiseli osmijeh. Prolazili smo, naime, kroz područje s većinskim kurdskim stanovništvom, koje hoće svoju državu i kojeg Turci drže pod kontrolom pomoću vojske. Cesta je djelomično u rekonstrukciji, djelomično je potpuno nestao asfalt, na nekim mjestima su miniranja u tijeku, što uz česte vojne kontrole još dodatno usporava putovanje. Dok na jednom dijelu čekamo u koloni da se obavi miniranje i dok nas naoružani vojnici čuvaju da ne vrludamo uokolo, od turskog kamiondžije saznajemo da nam je bolje skrenuti prema jugu i gradu Batmanu. Budući da je već kasno, a nismo baš sigurni koliko ćemo još puta morati stajati iz raznoraznih razloga, poslušamo savjet i krećemo u tom smjeru. Još neko vrijeme vozimo kroz planinski kraj s neprijateljski ras-

položenim malim Kurdima, koje odrasli - ako su u blizini - ničim ne sprječavaju u njihovom kamenovanju prolaznika, a zatim se spuštamo prema riječnoj dolini u kojoj se smjestio grad Batman. Batman je novoizgrađeni grad koji se čistoćom i blještavilom razlikuje od drugih turskih gradova kroz koje smo prolazili. Noćimo u hotelu za 50 eura.

Drugog dana jezdimo u susret Mediteranu. Po brzjoj cesti koja povremeno prelazi u autocestu vozimo širokom ravnicom kojoj se ne vidi kraj. Posebnost te ravnice je u tome što se u njenom gornjem sloju nalazi kamenje, pa izgleda kao neupotrebljiv kamenjar. Takvo stanje stvari ostalo bi davičeka kod nas, ali ne i u Turskoj. Turci, naime, marljivo vade kamene gromade, melju ih i upotrebljavaju za gradnju, a tlo koje se ispod njih krije pretvaraju u plantaže maslina, loze, žita, povrća. Gledajući tu ogromnu ravnicu u kojoj se mogu vidjeti sve faze od kamenjara do plodnog tla, ne možemo se ne diviti silnoj marljivo- sti i upornosti tog naroda. Turci nisu samo uporni, srčani i izdržljivi u nogo-

Čekanje trajekta

Obostrana radoznalost

Trajekt u pustinji

Posljedni pozdrav Iranu

Turska - na obroncima ugaslog vulkana (Mt. Tendurek)

Iran, jezero Urmia - motiv sa slane plaže

Iran - lokalna cesta

Iran - regionalna cesta

metu. Oni su takvi u svemu što čine. Nižu se gradovi Sanliurfa, Gaziantep, Osmaniya. Planinski kraj se otvara usjekom prema Mediteranu, s kojeg dolazi svježina. Puše dosta jak vjetar, koji nas podosta zanosi na vijaduktima. Mijenja se i vegetacija. Uz cestu sve više agava i oleandera. Stigosmo na Sredozemlje. Sve je više maslinika, vinograda, voćnjaka. Uz obalu manji gradići, vrlo uredni i čisti, prepuni apartmana i hotela. Apartmanizacija je u punom zamahu. Uz more zgrade od pet katova, a iza njih sve više zgrade, sve do 15 katova. U zaleđu brza cesta koja polako postaje autocesta. Cijena četverokrevetnog apartmana s doručkom uz samo more je 55 eura. Smještamo se u malom obiteljskom hotelu na obali, cijena noćenja s doručkom je 30 eura...

U jutro nastavljamo prema Antaliyi. Vozimo uskom, zavojitom cestom neravne površine koja prolazi kroz šumu borova, pa se spušta do morske obale, da bi se ponovno penjala u brdovito zaleđe. Penjemo se i spuštamo promatrajući morsku obalu. Na sva-

kom imalo atraktivnom dijelu obale u tijeku je gradnja apartmana i hotela, a odmah iza njih nastavljaju se obrađeni maslinici, vinogradi, voćnjaci, vrtovi, staklenici. Turci očito ne misle da turizam može biti jedini izvor prihoda. Prolazimo uz plantaže banana. Uz cestu štandovi s tim ukusnim plodovima. Zastanemo u improviziranom kafiću uz cestu. Pijemo sok i jedemo turske banane. Veličinom se razlikuju od onih koje kupujemo kod nas. Puno su manje i neuglednije izgledaju, ali njihov okus je još jedan od onih zaboravljenih okusa. Okus banana iz našeg djetinjstva, kad su banane imale sjemenke i bile puno manje od ovih današnjih. Sjedimo tako u hladu i komentiramo kako smo iznenađeni da na putu ne srećemo motoriste osim domaćih mopeda i skutera, a razgovor prekida zvuk Triumpha koji staje kraj Severine i ima oznaku Velike Britanije. Upoznajemo se s Edijem, Novozelancinim koji iz Engleske putuje na Novi Zeland i namjerava posjetiti Iran, pa ga zanimaju naši dojmovi. Bio je u Hrvatskoj i svidjela mu

se naša obala. Razgovaramo neko vrijeme, a onda se pozdravljamo u namjeri da krenemo svatko na svoju stranu. U tome nas omete još jedan zvuk motora koji upravo stiže i staje kraj naših dvokotačnih ljubimaca. To je Jeffry iz Indonezije i njegov BMW GS. Jeffry je momentalno vjerojatno najveći svjetski putnik na motoru. Odlučio je spojiti pet kontinenata na dva kotača, do sada je posjetio 60 zemalja svijeta, a na putu je već dvije godine pod motom "Ride for peace". Prije par mjeseci bio je u Hrvatskoj i nakon što je saznao odakle smo, prvo pitanje bilo je: "Znaš Bucu iz Siska?" Spominje Plitvice, Krk i krčki most, Dubrovnik. Taj simpatični Indonežanin bio je na mnogim televizijskim emisijama svijeta, o njemu su pisali mnogi svjetski časopisi i ima svoju stranicu na internetu na kojoj možete pogledati slike s njegovih putovanja. Bio je i u Iranu, pa ga Edi koristi za dodatne informacije o toj zemlji. Prvi Jeffryev odgovor o Iranu bio je: "U Iranu su nevjerojatni ljudi." Očito nismo jedini koje su Iranci oduševili. I tako u turskim brdima

iznad Sredozemnog mora, četvero ljudi s tri različita kontinenta i kraja svijeta priča o svojim doživljajima s putovanja. Spaja nas zajednička strast za putovanjem motorom i želja da dođemo što dalje, vidimo što više i upoznamo što različitiije. Kada bi više ljudi osjećalo tu strast i imalo mogućnosti da ju ostvare, možda bi bilo manje nerazmijevanja i ratova, manje vojnika, bunkera i cijevi. Pozdravljamo se želeći si sretan put. Edi odlazi prema Iranu, a Jeffry i mi prema Antaliyi.

Prolazimo kroz Alanyu, grad koji podsjeća na Canes, nakon kojeg se uz obalu nižu slični gradovi. Ovaj dio turske obale ni po čemu ne zaostaje za Španjolskom, Grčkom i drugim europskim turističkim velesilama. Ispred nas je Antaliya, grad s 900.000 stanovnika iznad kojeg bukta požar. U zraku miris dima, kanaderi i helikopteri pokušavaju ugasi vatrenu buktinju. Na čas zastajemo i promatramo prizor, a onda se spuštamo u grad. Antaliya je prekrasan grad, krase ga mnogobrojni parkovi i ne izgleda ni najmanje orijentalno. Tu

I Severina je zaslužila noćenje u Hotelu

Današnji plan - od Ararata pa do kuda stignemo

Turska - vulkanski ostaci i žitna polja

Turska, jezero Van - mediteranski ugodaj na 1600 m n.m.v.

Turska - boje i teksture planina

Turska - tirkzna boja jezera Van

se opraštamo sa Jeffryem - on odlazi na sastanak s lokalnim bikerima koji će ga ugostiti i provesti tim dijelom Turske, s obećanjem da ćemo se ponovno vidjeti kada on dođe u Sloveniju. Nakon kraće vožnje gradom i fotografiranja obale penjemo se ponovno u brda, s obzirom da za idući dan imamo u planu posjetiti Pamukkale i doći do tjesnaca Dardaneli. Noćimo u gradiću Korkuteli u malom hotelu čiji vlasnik je Makedonac, pa nakon dugog vremena možemo govoriti hrvatski, a da nas netko i razumije. Drugog jutra opskrbljujemo se izvrsnim turskim jogurtom i burekom i krećemo dalje. Nakon nekoliko kilometara stajemo uz česmu na odmorištu, ne bi li dokrajčili jogurte i bureke. Osim nas, na odmorištu je i turska obitelj koja se smjestila na dekici pokraj auta i blaguje. Pozdravljaju nas i pozivaju na čaj, na kojem se ljubazno zahvaljujemo ne želeći im smetati. Vadimo svoj obrok iz kofera i već nakon nekoliko prvih zalo-

gaja dolazi do nas otac turske obitelji i donosi komad sira. Zahvaljujemo se i poklanjamo im privjesak. Jedući svoj obrok obogaćen odličnim sirom koji smo dobili na poklon, razmišljam o otvorenosti, gostoljubivosti i neposrednosti koja ovdje vlada. Na prvi pogled može izgledati čudan, možda čak i nametljiv, ali u stvari je način na koji ti ljudi komuniciraju s drugima prekrasan, samo što je kod nas odavno izgubljen i zato mnogima od nas stran. Kako je nepravredno kada govoreći o "Istoku" većina nas, civiliziranih Europljana, smatra način života tih naroda primitivnijim od našeg načina života. Koliko god mi to ne željeli priznati, zapadna je civilizacija izgubila ono što na istoku još uvijek postoji, a to je topla, ljudska komunikacija s drugim čovjekom, iako je on potpuni stranac i mada od njega nemaš nikakve neposredne koristi. Sve više zaboravljamo što znači biti čovjek. Otiđite u Tursku, otiđite u Iran, oni to

još uvijek znaju i mnogo možemo naučiti od njih.

Pozdravljamo se sa simpatičnom obitelji i krećemo dalje. Stižemo do značajne turske turističke destinacije – Pamukkale. Riječ 'pamukkale' znači dvorac od pamuka. To je područje sniježnobijelih mineralnih naslaga koje tvore kaskadnu strukturu poput vodoпада i bazena. Posljedica su vrlo vrućih izvora bogatih kredom. Izvori izbacuju preko pola kilograma krede svake sekunde. Voda ima ljekovita svojstva, što su znali još i stari Grci i Rimljani, pa se u blizini nalaze i ostaci antičkog grada Kierapolis. Kada bi se maknuli mnogobrojni turisti koji se pentraju po sniježno bijelim kamenim slapovima, svi štandovi prepuni svega i svačega i nekoliko deva koje su, ne znam po kojoj logici, tu smještene za slikanje na njima, Pamukale bi izgledale lijepo. Ovako nakičene, nama izgledaju otužno. Nemamo volje pridružiti se mno-

gobrojnim turistima u pentranju po prekrasnim bijelim kamenim formama. Što više, čini nam se to gotovo grešno, jer neizmjereno cijenimo i divimo se ljepotama koje je priroda stvorila (a Pamukkale su, u svakom slučaju, jedna od tih ljepota) i čini nam se da raznolike cipele ne bi trebale uništavati ono što je nastajalo tisućama godina. Divimo im se sa sigurne udaljenosti, pokušavajući ne vidjeti sve što po njima visi, a zatim nastavljamo put prema Izmiru. Izmir je još jedan ogroman turski grad prepun industrije i velika luka na Sredozemnom moru. Obilazimo ga, jer bi ulazak i vožnja gradom predugo trajala i vozimo prema dijelu Sredozemlja u kojem smo bili prije tri godine. Vozimo kroz brdovit kraj sličan našem Zagorju, koji je prekriven maslinicima. Oko nas doslovno šume maslina. U zraku miris maslinovog ulja, budući da su tu smještene i tvornice za preradu maslina. Uspoređujemo ono što vidimo s onim

AKCIJA DO ISTEKA ZALIHA

- COBRA 5347 KN **2.550 KN**
- EXPLORER PRO 5347 KN **2.550 KN**
- SKAR 5279 KN **3.750 KN**
- REAYER 2.676 KN
- AVUS 2.906 KN
- VORTICE 2.430 KN
- PANCHO 1.376 KN
- MAGNUM 1.020 KN **510 KN**
- DEVON 926 KN **382 KN**
- RIDER 2.519 KN **1.755 KN**
- RUGA 994 KN
- KASKARA 1.529 KN
- FORMULA X2 611 KN
- STREETBURNER 1.440 KN
- RX-4 1.146 KN
- HX 407 GRAFK 2.064 KN
- HX 82 ON THE MOVE 764 KN
- HX 249 INDIAN 764 KN
- HX 230 FEATHER 764 KN
- J1 TITAN SILBERMETALLIC 3.510 KN
- R1 RED SPIDER 3.510 KN
- S1 PRO GRAY FURIOUS 4.342 KN
- C1 TIEFSCHWARZ 3.643 KN

IXS **Schuberth** **SPIEGLER** **TRELOCK** **RIZOMA** **WP**

www.motooprema.hr

ŠEPIĆ COMMERCE

Zagreb, Rastočka 14, Tel: 01/6141 062 Fax: 01/ 654 28 66
 IXS-Shop Split, Vukovarska 58, 021/ 532 432

PRODAJNA MJESTA: MOTO TRADE, KARLOVAC, 047 654 588 • ILJADICA-RAPO, ŠIBENIK, 022 213 159 • SUPERBIKE, VARAŽDIN, 042 320 898 • BIG BIKE, SL. BROD, 035 448 347 • MOTO MARKET SERVIS, POZEGA, 034 292 913 • HP MOTORI, PULA, 052 383 506 • SPRINT, RIJEKA, 051 211 629 • MALI MOTO, LOVRAN, 051 293 826 • LERGA, ZADAR, 023 326 419 • FINDI, UMAG, 052 721 328 • LOVAC, KUČAN MAROF, 042 351 905 • MONTIS, LABINCI, 052 455 505 • DANTE, BABIN KUK, 020 438 540 • AUTO SERVIS BLAŽEKA, DONJI KRALJEVEC, 040 655 165 • MAXI MOTO, METKOVIĆ, 020 690 360 • AFRICA MOTO, MAKARSKA, 021 610-016 • BENDIX, VINKOVCI, 032 306-480 • MAG-PROMET, VINKOVCI, 032 306 502 • CVAJKO MOTORI, CRIKVENICA, 051 784 789 • MOTO CENTAR, LUDBRÉG 042 306 785 • MOTO BEAN, BRODARICA, 022 351 940 • HUGO MOTO, DONJI MIHOLJAC, 031 630 086 • PRIBUDIĆ-BORČIĆ, SPLIT, 021 534 145 • VIKTOR MOTO-SPORT d.o.o., ZAGREB, 01 3079 274 • BRUSAR d.o.o., SEŠVETE, 01 2014 633 • SKAROMOTO, OSJEK, 031 300 555 • JAVOROVIĆ, OSJEK, 098 980 8338 • EMURACE, VUKOVAR, 032 4233 22

Odmor za oči

Turska - odmoriste u plavom

Bezgranična upotrebljivost motora

čega se sjećamo od prije tri godine. Iste su ostale samo masline. Nevjerojatna promjena za samo tri godine. Od kraja koji je izgledao blago rečeno vrlo orijentalno, nastao je kraj koji izgleda vrlo europski. Od izgleda i kvalitete ceste, izgleda benzinskih pumpi i odmorista, pa do izgleda mjesta. Stižemo u gradić Ačkaj, u kojem smo prije tri godine spavali. Sasvim druga slika. Da nas je netko tu spustio i pitao jesmo li ikada bili tu, vjerojatno bismo odgovorili da nismo. Ponovno se moramo diviti brzini i upornosti kojom Turska grabi naprijed. Do Dardanela stižemo s prvim mrakom. Ukrcavamo se u trajekt i prelazimo u Europu. Spavamo u gradiću na europskoj strani Dardanela. Dva tjedna lutanja svijetom je iza nas i sutra ćemo napustiti Tursku. Naš dom je sve bliže.

Stražnja guma koju već nekoliko dana povremeno dopumpavam ujutro je nešto ispumpanija no obično. Nakon kraćeg pregleda moja muška polovica

vadi iz nje čavlic - uzrok puštanja. S obzirom da smo pred dvije godine imali gumi-defekt usred marokanske pustoši, a uz sebe smo imali samo dobru volju za popravak, naučili smo da se na put ne ide bez raznolike artiljerije za gumi-problematiku. Ne da imamo samo Motulov sprej za popravak gume, imamo mi i dvije zračnice, a o alatu za skidanje kotača da ne govorim. Tako dobro naoružanima, ovakva nam rupica nije predstavljala nikakav problem. Nakon što smo sprušili sprej u gumu, nastavljamo prema Grčkoj. Tursko-grčka granica također je doživjela preobražaj. Carinske formalnosti traju kratko i mi vrlo brzo izlazimo iz Turske i ulazimo u Grčku. Vozimo dobrom grčkom autocestom prema Kavali. Postoje mjesta koja uvijek posjećujemo ako smo u njihovoj blizini, a Kavala je jedno od njih. To je simpatičan gradić na obali Egejskog mora s prekrasnim plažama od krupnog, teškog pijeska i bistrim morem.

Iako teško dajem prolaznu ocjenu svjetskim morima i plažama u usporedbi s našim Jadranom, Kavala je iznimka. Smještamo se u nama već dobro poznatom apartmanskome naselju Tosca beach i nakon kraćeg odmora uživamo u toplom moru. Noćenje u dvokrevetnom apartmanu stoji 85 eura, ali kao stari gosti, jer smo ovdje već treći puta, iako uvijek samo po jedan dan, dobivamo popust i apartman u sjeni borova, tik iznad plaže, plaćamo 65 eura.

Drugog jutra krećemo kroz poznate krajeve prema Solunu. Da imamo više vremena, svakako bismo posjetili i mjesto Litohoro na Olimpu, te Meteore, predivne kamene planine s manastirima na njihovim vrhovima, jer su uz Kavalu to ona mjesta u Grčkoj kojima se uvijek rado vraćamo. No, privatne i poslovne obaveze čekaju na nas i moramo putovanje polako privoditi kraju. Koliko god puta prolazili tim krajem, ne možemo se ne diviti načinu uzgoja

grožđa, voća, povrća i žitarica u Grčkoj. Navodnjavanjem i zaštitom od sunca i tuče Grci su postigli savršenstvo. I kada u našim dućanima vidite ogroman grozd sjajnih, sočnih bobica, uvezen iz Grčke, ne vjerujte onima koji će vas pokušati uvjeriti da je takav zbog GMO-a. Takav je zbog brige i njege i to je jasno svakome tko je samo jednom prošao uz grčke vinograde.

Uz kraća zaustavljanja za kavu u Edessi i ručak u Florini stižemo do grčko-makedonske granice i uskoro vozimo Makedonijom. Prolazimo kroz Bitolu, a zatim ne krećemo prema Ohridu najkraćim putem, već uz Prespansko jezero i preko planine Galičica (prijewoj na 1.600 m). S Galičice puca pogled na Prespan s jedne i Ohrid s druge strane. Osim u prekrasnom pogledu, uživamo i gledajući letove paraglajdera. Ohrid je još jedno mjesto kojem se rado vraćamo. Dočekao nas je uredniji i izgrađeniji nego prije. Turistička vreva na ohrid-

MICHELIN
BRIDGESTONE

Nudimo vam veliki izbor moto i scooter guma koje osim u našim poslovnicama možete kupiti i preko **WEB SHOP-a!**

U tijeku **OUTLET MOTO GUMA**

Auto Antonio®

www.auto-antonio.hr

SPLIT - 021/374-044

TROGIR - 021/894-278

ŠIBENIK - 022/200-777

Mediteran

Turska - Antalya

Obitelj na 125 ccm

Slučajni susret - 3 motora s tri kontinenta

Pravi putnik (Jeffrey Polnaja)

skim ulicama, u kafićima i restoranima zaista je velika. Razlog tome vjerojatno su uz prirodne ljepote i vrlo prihvatljive cijene. Dvokrevetna soba s doručkom u vrlo dobro uređenom hotelu stoji 45 eura, a cijene hrane i pića u restoranima znatno su niže nego kod nas. O takvoj turističkoj posjećenosti mi možemo samo sanjati. Ohridskim korzom jedva se možete probiti, a na slobodno mjesto u restoranu morate pričekati neko vrijeme. Ohrid sjaji punim sjajem. Najviše turista, sudeći po jezicima koji se čuju, dolazi iz Srbije i Makedonije, ali je tu i mnogo onih koji govore Albanski. Vidjeli smo i poneku hrvatsku registarsku oznaku, kao i nešto onih iz Zapadne Europe.

Ujutro se opraštamo s Ohridom, sigurni da ćemo se ponovno vratiti na njegove obale i kamene ulice i vozimo prema Albaniji. U Albaniji smo bili prije četiri godine. Vožnja od Ohrida do Tirane bila je tada prava avantura. Cesta je bila u izgradnji ili jednostavno nije ni postojala, a količina prašine koje smo se nagutali bila je impozantana.

Zanima nas kakve je promjene doživjela Albanija u posljednje četiri godine. Već na graničnom prijelazu shvaćamo da je pred nama drugačija Albanija. Prijelaz je novoizgrađen i uređen. Ono što nas ne oduševljava je ponašanje službenika carine i banke. Na granici plaćamo taksu od 2 eura. Pružamo novčanicu od 10 eura, a oni nam vraćaju 6 eura, "Jer nemaju sitnog". U banci mijenjamo eure u albanske lehe i službenik nam isplaćuje manje leha nego je trebao. Prevarantski doček na samoj granici ne služi im baš na čast.

Vozimo prema Elbasanu cestom koja danas izgleda sasvim drugačije nego prije četiri godine. Danas je to brza, dobra cesta uz koju su nestale sirotinjske nastambe. Grade se nove kuće, u naseljima više nema obilja smeća, uz cestu sve više lijepo uređenih lokala. Nešto je ipak ostalo nepromijenjeno: na koju god da se stranu okrenete u pograničnom dijelu Albanije, vidjet ćete mnoštvo betonskih polukugli koje podsjećaju na eskimske iglue. Ti betonski iglui su u stvari bunker, nijemi podsjetnici

na komunističko razdoblje Albanije. Albanija je zasigurno zemlja s najviše bunkera po glavi stanovnika. Ljudi su vrlo susretljivi i otvoreni, pa vrlo brzo nestaje gorak okus koji je ostavilo ponašanje carinskih službenika. Nakon Elbasana cesta vijuga planinskim masivom. Oko nas ponovno lijepi planinski vidici koji su se usjekli u sjećanje još kod prvog posjeta Albaniji. Danas mi ne izgledaju toliko spektakularno kao nekada, jer sam u međuvremenu upoznala ljepotu i divljinu Atlasa, Kavkaza i armenskih planina, pa se kriterij ocjenjivanja planinskih ljepota promijenio. Cesta je dobra, ali naporna i nije njome preporučljivo voziti noću, zbog mnogobrojnih zavoja i provalija bez pravih branika. Prelazimo planinski masiv i spuštamo se u Tiranu, glavni grad Albanije. Tirana je grad koji je potpuno promijenio izgled u protekle četiri godine. Jedino što je ostalo isto je centralni trg s Palačom naroda i kružnim tokom ukrašenim rupama u asfaltu, kao podsjetnikom na neko prošlo vrijeme ovog grada. Tirana nije drugačija samo zbog

hiper izgradnje i nicanja novih, modernih građevina. Još više od toga upada u oči nepostojanje smeća na njenim ulicama i trgovima. Sjećam se kanala za odvod oborinskih voda koji prolazi gradom i proteže se duž avenije Ivane Orleanske. Pred četiri godine svjedočili smo pokušaju njegovog uređenja, kada su njegove strme obale upravo popločavali. No, taj je zahvat djelovao prilično beznadno, jer su stanovnici iz okolnih ulica dolazili s tačkama punim smeća prazneći ih u novouređeni kanal. Danas smo, prelazeći mostovima preko inkriminiranog kanala, vidjeli jednu od ljepših vizura Tirane. Obale kanala prekriva trava, ukrasno grmlje i cvijeće, kanalom teče bistra voda, a smeću (pa ni najmanjem papiriću) ni traga. Ružni, prljavi kanal pretvorio se poput žabe iz bajke u prelijepu princezu. Tirana užurbanim koracima postaje europska metropola.

Iz Tirane vozimo prema Skadru, a zatim prema crnogorskoj granici. Cesta do Skadra je dobra, ali od Skadra do grnice s Crnom Gorom nije baš u najboljem stanju. Isto se nastavlja i u Crnoj

Požari oko Antalye

Kanader u akciji

Makedonija - naš vodič kroz Bitolu

Turska - žitne visoravni

Makedonija - pogled s Galice na Ohridsko jezero

Turska - izvor uz cestu, to se ne propušta!

Turska - Pamukale

Makedonija - motiv s Prespanskog jezera

Gori do prvog mjesta i govori ponešto o "dobrosusjedskim odnosima" koji vladaju između dvije zemlje. Ulazak u Crnu Goru bio je brz i ekspeditivan. Vozimo do Podgorice, a zatim preko Cetinja do Budve. Cesta je izvrsna. Stojimo na vidikovcu iznad Budve i divimo se pogledu na taj zaista lijepi dio Crne Gore. Sumrak je i moramo dalje, jer želimo ući u Hrvatsku. Nižu se: Tivat, Kotor (zaljev prelazimo trajektom, jer je već mrkla noć, a obišli smo ga motorom u prethodnim putovanjima), Herceg Novi. Turistička sezona u Crnoj Gori u punom je jeku. Kolone automobila i prepuna parkirališna mjesta uz cestu govore da im turista ne manjka. Još koji kilometar vožnje i stižemo u Hrvatsku. Pred nama poduža kolona vozila koja čekaju na izlazak iz Crne gore. Obilazimo kolonu, dolazimo do crnogorskih carinika i vrlo brzo rješavamo carinske formalnosti. Uočavamo da to istom brzinom čine i putnici u automobilima i da je zastoj zbog hrvatske strane. Kolonu čine uglavnom stranci koje naši iz nekog razloga detaljno razgledavaju.

Mi nismo imali tih problema i nakon lupljenog pečata u putovnice prelazimo na naše tlo. Koliko god volimo putovati i sretni smo kada možemo lutati svijetom, svaki puta kada nakon takvih lutanja uđemo u Hrvatsku osjećamo neku toplinu oko srca. Lijepo je vratiti se doma. Vozimo prema Cavtatu i nadamo se da ćemo uspjeti naći smještaj u blizini aerodroma Čilipi, gdje smo već jednom noćili na povratku iz svijeta. Imamo sreću. Dvokrevetna soba u privatnom pansionu uz cestu čeka na nas. Odlazimo do Cavtata na večeru i čudimo se polupraznim ulicama i restoranima. Kakva razlika u odnosu na Ohrid i Budvu. Gledajući cijene u restoranima, pa i u internet-caffeu, jasno nam je zbog čega nema gužve.

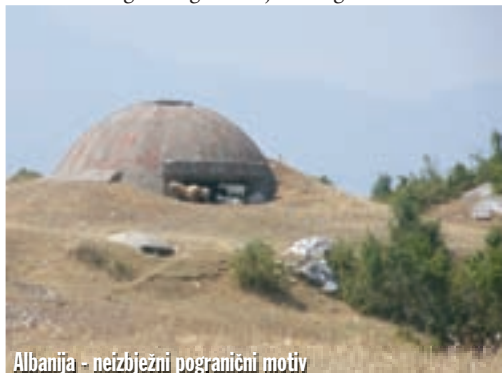
Osvanulo je sunčano jutro posljednjeg dana našeg nomadskog života. Još samo 630 kilometara i pustolovini je kraj. Vraćamo se svakodnevnici, obavezama i isplaniranom vremenu koje ćemo uljepšavati uspomena s istoka. Dok doručujemo ukusan pršut i sir u restoranu naših domaćina, pogled nam

puca prema Čilipskom polju koje zjapi prazno i pusto. "Plodna zemlja, a na njoj suha trava", komentiram sama za sebe. "E, može se to i navodnjavat. Ima vode na okolnim brdima koliko ti srce želi. Al' ne isplati se! Da je nas bar 20.000.000 k'o Engleza, onda bi se možda i isplatilo nešto uzgajati", komentira naš domaćin. "Da, definitivno smo doma" pomislih, "ovo je domaća logika."

Vozimo magistralom uz najljepše more na svijetu i po tko zna koji put se divimo našim uvalama, bistrim plavetnilu i otocima rasutim po njemu. Ipak mu nema ravna. Zato nas još više žalosti što to plavetnilo nije privuklo toliko gostiju kao jedan Ohrid. Zbog čega? Odgovor dobivam na recepciji hotela u Slanom: "Dvokrevetna soba s doručkom i pogledom na more stoji 190 eura, a ako vas zadovoljava pogled na parkiralište, tada stoji 150 eura za jednu noć." Nismo li malčice pretjerali?

Nakon prelaska još jedne granice kod Neuma, vozimo predivnom makarskom rivijerom, a zatim se iza Tučepa odmičemo od obale i krećemo prema kanjonu Cetine. Kakva ljepota! Zaključujemo da jedan vikend moramo posvetiti tom kraju. Prolazimo kroz Tugare i Žrnovnicu, a onda autocestom Split-Zagreb prašimo kući. Kao gotovo u svako odredište, tako i u Zagreb, posljednje odredište našeg putovanja, stižemo u sumrak.

Iza nas je 9.700 kilometara na dva kontinenta, kroz 13 zemalja, u 18 dana. U nama su nove uspomene i nove slike svijeta. Iako pomalo umorni, beskrajno smo sretni što samo uspjeli ostvariti još jedan san. Od sutra počinjemo sanjati neki novi, s nadom da ćemo ga ostvariti idućeg ljeta. ■

Albanija - neizbježni pogranični motiv

Albanija - u planinama iznad Elbasana

Hrvatska - na Srđu iznad Dubrovnika

vjernim putopiscima
DUNLOP[®]
poklanja par guma